

B ö l ü m 5

Çocuklarda Fizik Muayenenin Temel İlkeleri

Ferah GÖNÜLŞEN SÖNMEZ¹

Tıp hem bir bilim, hem de bir sanattır

İbn-i SİNA

İyi bir hekim olmanın yolu öncelikle iyi bir insan olup, ayırım yapmadan insanları sevmekten, isteyerek ve severek yaptığı mesleğinde özveride bulunabilmekten geçer. Hekimin hastasında doğru tanıya ulaşmasının yolu ise öncelikle hastasının yaşı kaç olursa olsun biyo-psiko-sosyal varlık olduğunu hiç unutmayıp, en uygun yöntemleri sırasıyla doğru kullanabilme yetisinden geçer. Son yıllarda bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanıldığı teletıp uygulamalarının gelişmeye başlamasına karşın, günümüzde de doğru tanıya ulaşmanın en doğru yolu özen ve ayrıntı ile alınmış bir **anamnezin** ışığında iyi bir gözlem ve dikkatle yapılmış tam bir **fizik muayeneden** geçmektedir. Hekimlik sanatını uygulamanın en önemli iki ögesi olan anamnez ve fizik muayeneden sonra düşünülen ön tanılardan doğru tanıyı sentez edebilmek için ise hastaların çoğunluğunda, sanıldığından çok az sayıda uygun tetkike gereksinim vardır.

Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları ile ilgili fizik muayenede başarılı olmak için, 0-18 yaş arası bebek, çocuk ve ergenlerin biyolojik, psikolojik ve sosyal özelliklerini iyi bilerek, onlarla iyi iletişim kurabilmek çok önemlidir. Fizik muayene sırasında iletişim 0-1 yaş arasındaki bebeklerde dokunarak, yumuşak ses tonu ve göz teması ile, 1-3 yaş arasındaki bebeklerde basit dil, göz teması ve yaşa uygun oyunlarla sağlanır.

¹ Prof. Dr., Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Tıp Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları AD, Çocuk Nefroloji BD Emekli Öğretim Üyesi, e-posta: ferahsonmez@yahoo.com

kötü olduğu anlaşılan ya da bilinci tam açık olmayan çocukların önce kısa bir yakınma ve öyküsü alınırken hızla yaşamsal (vital) bulguları değerlendirilmeli ve yaşam desteği sağlandıktan sonra yakınma ile ilgili sistem muayenesi yapılmalı ve acil tetkikler istenmelidir. Tam fizik muayene ise çocuğun bulguları durağan olunca yapılmalıdır.

Çocuğun anomali gibi hassas olduğu bölgeler ve ağırlı bölümlerin muayenesi sonra bırakılır. Dil basacağı ile boğaz muayenesi ve kulak muayenesi rahatsız edici olduğundan fizik muayenenin sonunda hızla yapılmalıdır.

Fizik muayene sırasındaki tüm bulgular dosyaya elle yazılarak ve/veya bilgisayardaki hasta yazılımlarında eksiksiz olarak **kayda geçirilir**. Patolojik bulgular yer, boyut, ağırlı olma ve şekil gibi tüm özellikleri ile ayrıca ayrıntılı olarak belirtilmelidir.

Hayatta en hakiki mürşit ilimdir, fendir

Mustafa Kemal ATATÜRK

Hekimlik uygulaması bir sanat dalı gibi kabul edilirse, her hekim muayene sırasında kendine özgü tarzlar geliştirebilir. Öğrencilikte çok sayıda normal çocuk ve hasta çocuk muayenesi yapılırsa mesleğe deneyim sahibi olarak bir adım önde başlanmış olacaktır.

Tıp Fakültesini kazanıp, yarılıyarak kliniğe giriş yapan bir tıp öğrencisinin ne kadar özverili, insancıl ve zeki olduğu yadsınmaz, yeter ki bilgi ve deneyiminin taçlandırdığı aklını bilimin ışığında kullanabilsin.

KAYNAKLAR

1. Honeyfield, ME. (2018). Principles of Physical Assessment. Tappero EP (Ed.), In *Physical Assessment of the Newborn* (pp.1-9). NewYork: Springer Publishing Company.
2. Cura, A. (2001). Fiziksel Bakı. Klinik Davranış Cura A (Ed.), *Pediyatrik Propedötik* içinde (s.1-3). İzmir: Meta Basım Matbaacılık.
3. Tunçbilek, E. (1990). Giriş. Ergün Tunçbilek (Ed.). *Çocuk Sağlığı Propedötik içinde* (s.1-4). Ankara: E, Öztürk Matbaası.
4. Akşit S. (2014). Çocuk Sağlığı İzlemi. Kansoy S (Ed.), *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları* içinde (s.1-15). İzmir: Meta Basım Matbaacılık.
5. Kılıç A. (2016). Pediyatride Öykü Alma. Çil E (Ed.). *Çocuklarda Öykü Alma ve Fizik Muayene* içinde (s.1-9). İstanbul: Nobel Tıp Kitapevi
6. Duderstadt, KG. (2019). *Pediatric physical examination* (third edit). Missouri: Elsevier Mosby

7. Kliegman RM, Stanton BF, St. Geme JW, Schor NF, Behrman RE. (2015). *Nelson Pediatri*. (Teoman AKÇAY, Çev. Ed.). İstanbul: Nobel Tıp Kitabevleri.
8. Gill, D., O'Brien, N. (2018). *Paediatric clinical examination made easy* (sixth edit). Philadelphia: Elsevier.
9. Jarvis, C., Eckhardt, A. (2020). *Physical examination & health assessment* (eighth edit). Canada: Elsevier
10. Laksmanaswamy, A. (2010). *Clinical pediatrics* (third edit). Lippincott: Williams and Wilkins.
11. Demirsoy, S. (2010). Öykü-Fizik Bakı. Hasanoğlu E, Düşünsel R, Bideci (Eds.) *Temel Pediatri* içinde (s. 9-23). Ankara: Güneş Tıp Kitapevi
12. Drutz JE. (2022). *The pediatric physical examination: General principles and standard measurements* (09.05.2022 tarihinde <https://www.uptodate.com/contents/the-pediatric-physical-examination-general-principles-and-standard-measurements> adresinden alınmıştır).